

گفت‌وگو با مدیرعامل انجمن کتابفروشان جبهه فرهنگی انقلاب:

معرفی کتاب در بین مداحان رواج دارد

چند سالی است که معرفی کتاب در هیأت‌های مذهبی رشد چشمگیری داشته و برخی از مداحان شاخص و مشهور همچون محمود کریمی، مهدی رسولی، میثم مطیعی، سید مجید بنی فاطمه و... در مناسبت‌های مختلف آثاری را برای مطالعه، به مردم معرفی می‌کنند. این اتفاق مبارک در ماه محرم الحرام بیشتر مورد استقبال هیأت‌های مذهبی قرار می‌گیرد تا جایی که بسیاری از هیأت‌های بزرگ نمایشگاهی برای عرضه کتاب در نظر می‌گیرند؛ چند سالی است که با همکاری چند مجموعه فعال در حوزه کتاب، پویشی به‌نام «سفیر حسین» شکل گرفته که درصدد تسهیل برای عرضه کتاب توسط هیأت است. به سراغ محمد راهی مدیرعامل جوان یکی از این مجموعه‌ها به نام انجمن کتابفروشان جبهه فرهنگی انقلاب رفتم تا گفت‌وگویی درباره این پویش داشته باشیم که در ادامه می‌خوانید.

■ **هیأت‌های مذهبی در ماه محرم بیشترین رونق را دارند و بخش قابل توجهی از مردم هم در این مجالس شرکت می‌کنند. این هیأت‌های مذهبی چگونه می‌توانند در معرفی و ترویج کتاب‌های خوب جریان‌سازی کنند؟**

بله الحمدلله هرساله به برکت حضرت سیدالشهدا(ع)، ما رونق قابل توجهی را در هیأت‌های مذهبی داریم. هیأت به‌عنوان یک مرکز نقل برگزاری عزاداری‌های سیدالشهدا و ایام محرم و صفر که مهم‌ترین مسأله‌اش مسأله تاسوعا و عاشورا است، فرصت قابل توجهی است که محل اجتماع تمامی اقشار جامعه با تمامی سنین، با افکار متفاوت و با گرایش‌های مختلفی است که در جامعه وجود دارد و حتی اندیشه‌های مختلفی که ممکن است بعضاً در مسائل سیاسی اختلاف‌نظرهایی وجود داشته باشد. اما مغناطیس سیدالشهدا(ع) همه این طیف‌ها و جناح‌بندی‌ها و جبهه‌بندی‌ها را کنار می‌زند و همه زیر پرچم عزاداری اباعبدالله جمع می‌شوند و این فرصت یک فرصت ویژه است. این اجتماع عظیم مردم در جای جای ایران اسلامی، برای کار فرهنگی و برای فعالیت فرهنگی یک فرصت خاص است و اگر بتوانیم بخوبی از این ظرفیت استفاده کنیم، حتما شاهد اثرات مثبتش خواهیم بود. برای مثال می‌توانیم کتاب‌هایی را که از نظر محتوا، ارزشمند و غنی هستند در فضای هیأت ترویج کنیم. با برگزاری میز کتاب، با معرفی کتاب توسط سخنران و مداح، با معرفی خادمین هیأت، با فضاسازی‌هایی که در محیط هیأت در حوزه کتاب می‌تواند انجام بگیرد. اینها واقعاً فرصت تکرارنشدنی است که ما باید کمال استفاده و بهره را ببریم و بتوانیم کتاب‌هایی را که مرتبط با اندیشه و تفکر عاشورا است، عرضه کنیم. البته در کنار این موضوع می‌توان مسائل مهمی را که در کشور ما مطرح است از جمله مسائل اقتصادی، سبک زندگی تا تربیت فرزند و آسیب‌های اجتماعی هم مطرح کرد. درواقع تمام این موضوعات قابل عرضه در هیأت حسینی است. این کار را می‌توان با محوریت کتاب انجام داد. این باعث می‌شود هم آگاهی‌ها و دانایی مردم در زمینه‌های مختلف افزایش پیدا کند و هم در عرصه عمل هم ان‌شاءالله نتایج خوبی را شاهد باشیم.

■ **آیا هیأت‌بزرگ و شناخته شده‌ای هست که مداح یا منبری آن هیأت به‌طور مستمر در طول سال کتاب معرفی کند؟**

بله. مسأله معرفی کتاب الحمدلله در سال‌های اخیر بسیار خوب رواج پیدا کرده است. حاج مهدی رسولی که در شهر زنجان هیأت دارند. حاج محمود کریمی در تهران، حاج آقا بذری از شمال کشور، حاج میثم مطیعی در هیأت میثاق با شهدای دانشگاه امام صادق(ع) را می‌توان نام برد. این عزیزان کسانی هستند که کار معرفی کتاب را در هیأت شروع کردند. معرفی کتاب در بین مداحان و واعظین کشور رواج پیدا کرده و به‌عنوان یک دغدغه مهم شکل گرفته و روزه‌روز هم در حال گسترش است. در برخی از هیأت‌ها مسیری طی شده است که معرفی کتاب به‌عنوان یکی از برنامه‌های اصلی هیأت، مطرح است و فردی مسئولیت معرفی کتاب را برعهده دارد. حتماً کتاب این ظرفیت را دارد که به‌عنوان یکی از برنامه‌های اصلی و در چپش برنامه‌های هیأت قرار بگیرد. الحمدلله جریان‌ش شکل گرفته و رفته رفته هم در حال رفتن به سمت این است که هیأت‌های دیگر هم از این ظرفیت استفاده کنند. ممکن است حتی قبل از دوستانی که

مداحان مطرح کشوری هم هستند مداحان دیگری هم در جاهای دورافتاده‌تر یا جاهایی که رسانه ندارند این کار را شروع کرده باشند اما ما از آنها اطلاعی نداریم، قطعاً اگر در حال انجام این کار هستند از آنها ممنون هستیم که به‌عنوان یک دغدغه اساسی این موضوع را دنبال می‌کنند.

■ **آیا خود مداحان کتاب را انتخاب می‌کنند یا از افرادی مشورت می‌گیرند؟**

مجموعه‌های مختلفی هستند که این مشورت‌ها را می‌دهند. برای مثال در مجموعه انجمن کتابفروشان جبهه فرهنگی انقلاب عزیزانی هستند که کتاب‌ها را به دست مداحانی که با آنها مرتبط هستند می‌رسانند و آنها کتاب را می‌خوانند و اگر به قولی با آن کتاب ارتباط بگیرند پشت تریبون اعلام می‌کنند که کتاب خوبی است و این طور نیست که کتاب را نخوانده بخوانند معرفی کنند. در واقع بسیاری از مداحان تا خودشان از محتوای کتاب مطمئن نشوند آن را معرفی نمی‌کنند. طبعاً بسیاری از مداحان ما مثلاً از جمله حاج مهدی رسولی که ایشان خودشان اهل کتاب هستند و با مجموعه کتابی که در شهر زنجان داریم دائماً در ارتباط هستند و رفت‌وبرگشت دارند و با آنها ارتباط می‌گیرند و خودشان دغدغه کتاب دارند و پیگیر کتاب‌های جدید هستند. این ارتباط امروز دیگر دوسویه است. یعنی گاهی این معرفی کتاب از طرف دغدغه‌مندان کتاب اتفاق می‌افتد. گاهی مداح دغدغه جدی کتاب را دارد و دنبال این است تا در هیأت چه کتابی را معرفی کند.

■ **این معرفی‌ها چقدر مؤثر است و به فروش کتاب کمک می‌کند؟**

اینکه معرفی مداح چقدر بر این موضوع اثر دارد یک موضوع واضح و شفاف است. وقتی مردمی که مداحی را قبول دارند و آن مداح جمع‌کننده این جمعیت است و مردم نیز به‌واسطه علاقه‌ای که به صدا یا محتوا و اندیشه آن مداح دارند در آن هیأت شرکت می‌کنند، طبعاً اعتمادی به مداح وجود دارد و وقتی یک کتاب از طرف این مداح یا سخنران اعلام می‌شود، مردم با اطمینان خاطر به سمت کتاب می‌روند و برای تهیه آن کتاب ترغیب می‌شوند. اگر کتابی که تبلیغ می‌شود در دسترس هم باشد برای مثال میز کتابی جلوی هیأت برگزار شود، بسیار تأثیر زیادی در فروش کتاب دارد و این کاملاً مشهود است. در واقع اگر مداح پای تبلیغ کتاب بیاید شاهد اتفاقات خوبی خواهیم بود.

■ **امسال سال چندم پویش سفیر حسین است، ارزیابی شما از استقبال مردم از یک‌سو و استقبال بانیان هیأت‌ها برای برپایی میز کتاب و معرفی کتاب از سوی دیگر چگونه است؟**

امسال چهارمین دوره پویش سفیر حسین است. اما سال اول به نام حیات حسینی بود و از سال بعدش به سفیرحسین نامگذاری شد. باتوجه به اینکه امسال نسبت به سال گذشته حداقل رشد ۸۰-۷۰ درصدی در تعداد سفیران حسین برای برپایی میز کتاب داشتیم، قطعاً معرفی کتاب وضعیت بهتری را در هیأت‌ها خواهد داشت و استقبال مردم هم طبعاً بیشتر خواهد شد. این استقبال بشدت تحت تأثیر اقدامات مسئولان هیأت است، یعنی هر چقدر مسئولان یک هیأت مثل مداح، منبری و... بیشتر به کتاب توجه کند استقبال مردم هم بیشتر می‌شود.

■ **پیش‌بینی شما برای میزان مشارکت و میزان فروش در پویش سفیر حسین سوم چیست؟**

پیش‌بینی ما این است که بتوانیم در هیأت حسینی،

ما برای همه اینها کتاب تهیه کردیم که لیست آن را ارسال کردیم و سعی شده از بهترین‌های هر حوزه انتخاب شود تا در میز کتاب هیأت شاهد یک بسته کامل کتابی باشیم.

■ **استفاده از رسانه‌های فراگیر می‌تواند باعث افزایش مخاطبان این پویش شود و مردم را به سمت کتبی که مدنظر این پویش است سوق دهد. چه برنامه رسانه‌ای برای این پویش در نظر گرفته‌اید؟**

با رایزنی که انجام شد، مجموعه سازمان صداوسیما قرار است تا تیزرهای برخی از این کتاب‌ها که به‌صورت پویش و مسابقه است را پخش کند. یک تیزر از کل پویش سفیر حسین و برپایی میزکتاب در هیأت و کتابفروشی‌ها تهیه شده و ان‌شاءالله در صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، در فضاهای مجازی توزیع و پخش خواهد شد تا مردم از فرایند برپایی میزکتاب هیأت مطلع شوند تا ان‌شاءالله بتوانند از کتاب‌هایی که در هیأت‌ها عرضه می‌شود به نحو احسن بهره‌مند شوند و به امید خدا از این کتاب‌ها استفاده کنند.

■ **با توجه به هزینه‌هایی که ارسال کتاب بویژه برای ارسال به شهرهایی غیر از تهران دارد، مسأله رساندن کتاب به هیأت می‌تواند چالش جدی در این پویش باشد. فرایند رساندن کتاب به هیأت چگونه است؟ آیا هیأت باید کتاب را از شما بخردن؟**

بله هزینه ارسال کتاب بسیار بالا رفته و تبدیری که ما برای این موضوع درنظر داشتیم و قرار دادیم این بود که سفیر حسین و برپاکنده میز کتاب به نزدیک‌ترین کتابفروشی محل زندگی خودش متصل می‌شود و می‌تواند کتاب‌ها را از آن کتابفروشی تهیه کند تا متحمل هزینه‌های سنگین ارسال نشود. طبعاً این ارتباطی که بین سفیر و کتابفروشی شکل می‌گیرد می‌تواند زمینه همکاری و تعامل بیشتر را هم با کسانی باشد که دغدغه کتاب را دارند ایجاد کند.

■ **مردم چگونه می‌توانند با دبیرخانه پویش سفیر حسین ارتباط بگیرند؟**

مردم می‌توانند با مراجعه به سامانه tarh.khooshe.org از آخرین اخبار پویش سفیر حسین مطلع شوند، همچنین با شماره‌گیری ۰۲۱۶۶۱۲۳۰۹۰ می‌توانند با دبیرخانه پویش سفیرحسین ارتباط بگیرند و در جریان اقدامات این پویش قرار بگیرند.

هرساله مجموعه‌های مختلفی به این پویش ملحق شدند و هم‌افزایی و همکاری شکل گرفت. امسال چند مجموعه در حال همکاری با پویش سفیر حسین هستند. از جمله دوستان ما در جامعه ایمانی مشعر، مؤسسه خانه کتاب و ادبیات ایران به نمایندگی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، همکاران مرکز رسانه‌ای شیرازه، کتابشهر و پاتوق کتاب و تعداد زیادی از عزیزانی که در بخش‌های مختلف پویش سفیر حسین را همراهی می‌کنند.

■ **چه کتاب‌هایی برای سومین پویش سفیر حسین در نظر گرفته شده است؟**

کتاب‌هایی که در پویش سفیر حسین مدنظر قرار گرفته ۲۳ عنوان کتاب است که به طور کلی به دو دسته تقسیم می‌شوند. ۱۳ عنوان در ارتباط با کتب محرمی که متناسب با حال و هوای محرم و متناسب با اندیشه و سبک زندگی اهل بیت(ع) است. علاوه‌بر این ۱۰ عنوان کتاب هم به‌طور عمومی برای مخاطبان مختلف از جمله بانوان، کودکان، نوجوانان و... در نظر گرفته شده است. تلاش کردیم کتاب‌هایی انتخاب کنیم که برای هر مخاطبی که به هیأت وارد می‌شود قابل استفاده باشد و همه گونه‌های مخاطب را پوشش دهد. به‌عنوان مثال مسأله الگوهای شخصیتی ایرانی – اسلامی برای مخاطب کودک، مهدویت برای مخاطب نوجوان، امیدآفرینی و حل بحران آینده شغلی برای جوانان، مسأله جمعیت و تربیت فرزند و ادبیات پایداری برای بانوان و آقایان، محرومیت‌زدایی جهادی، ایجاد اشتغال و کسب و کار و آسیب‌های اجتماعی و... که

میزان فروش بسیار بیشتری را نسبت به سال گذشته تجربه کنیم. امسال برای اولین بار قرار است فروش کتاب به‌صورت مجازی هم اتفاق بیفتد و توسط سامانه‌ای که طراحی شده، فرایند بهتری را شاهد باشیم. فروش از این سامانه توسط کتابفروشی‌ها هم انجام می‌شود که در کل پیش‌بینی ما این است که به امید خدا از فروش قابل توجهی برخوردار شود.

■ **فرایند برگزاری پویش سفیر حسین در محرم امسال به چه شکلی است؟**

ما از ماه گذشته در سامانه tarh.khooshe.org علاقه‌مندان به حوزه کتاب و کسانی که دغدغه برگزاری میز کتاب هیأت را داشتند ثبت‌نام به عمل آوردیم. بعد از ثبت‌نام تمامی سفیران در یک دوره مجازی دو ساعته نسبت به همه اتفاقاتی که باید برای برپایی میز کتاب اعم از نحوه معرفی کتاب، لیست کتب منتخب پویش و نحوه ترویج تبلیغ کتاب در هیأت رقم بخورد ر آموزش دیدند و خواهند دید که برخی کتاب‌ها پویش و مسابقه دارند و یکسری از کتاب‌ها به‌صورت ویژه در فضای مجازی و صداسیما ترویج و تکثیر می‌شوند. زمان برگزاری این پویش هم تا پایان ماه صفر در نظر گرفته شده است.

■ **پویش سفیر حسین توسط چه مجموعه‌هایی در حال برگزاری است؟**

ایده برگزاری پویش سفیر حسین توسط انجمن کتابفروشان خوسه جهت عرضه و توزیع کتب ارزشی و انقلابی در سراسر هیأت حسینی در سراسر کشور بود که

نویسنده از نظر درک و زبان با مخاطب خود متفاوت است. او باید بتواند مفاهیم را هم مناسب سن مخاطب انتخاب کند و هم این مفاهیم را مناسب او بیان بدارد.

اینکه چه موضوعی برای کودک قابل فهم و مناسب است و چه پرداختی برای کودک بهترین است دارای پارامترهای متفاوتی است. یکی از آنها قدرت درک مفاهیم بویژه مفاهیم انتزاعی در سنین مختلف است. ژان پیازه به تفصیل به این موضوع پرداخته که در این مجال فرصت باز کردن آن را نداریم اما خوب است بدانیم اگرچه کودکان می‌توانند متفاوت باشند اما موضوع آنقدرها هم نسبی نیست که هیچ اصلی نداشته باشد. بگذارید یک مثال از انتخاب اشتباه بزنم. بسیاری از

مختلف به او چه مزیتی برایش دارد؟ آیا پرداختن به مقوله ازدواج در داستان کودکانه نیازاوست؟ اینکه با خاله سوسکه همراه شود تا بداند اگر زن هرکس بشود او را با چه می‌زند؟ یا مثلاً اینکه بداند در یک خانه قدیمی روحی به نام لئو سرگردان است مزیتی برای او دارد؟ شرح تمامی حوزه‌ها و نیازهای کودک در اینجا ممکن نیست، اما برای مثال مخاطب در سنین کودکی در مباحث دینی نیاز به الفت و محبت با اهل بیت اهمیت بیشتری نسبت به تاریخ و احکام دارد و کتاب را با این توجه انتخاب کنیم.

و آخرین مسأله‌ای که می‌خواهم از آن بگویم میزان «خشونت» و احساساتی چون «اندوه» و «ترس» است. این موارد به داستان و محتوای آن و چه تصویرگری و شیوه آن باید مناسب با سن کودک باشد.

برای مثال در شاهنامه کشته شدن سهراب به دست پدرش برای کودک بسیار غم انگیز است و به همین جهت مناسب نیست. روایت جنگ‌ها و کشته‌ها و کشته شدن‌ها می‌تواند برای کودک از جهت خشونت نامناسب باشد یا در مواردی او را بترساند و در او حس نا امنی ایجاد کند. فلذا باید به آن توجه کرد. اگر چه این می‌تواند در کودکان مختلف متفاوت باشد اما توجه به این موضوع در انتخاب کتاب اهمیت وافر دارد.

می‌شود از این مؤلفه تناسب سنی بیشتر از این‌ها گفت اما چه کنم که کیسه هزارتایی کلماتم را تا آخر خرج کرده‌ام. فقط ۱۳ کلمه برایم مانده پس فقط بگویم که اینجا پایان قصه نیست این داستان ادامه دارد.

چطور برای کودک کتاب انتخاب کنم؟

◀ زهرا محسنی‌فرد

شود اما در کتابی ضعیف و بی کیفیت که نهایتاً علاقه کودک به کتاب را نابود می‌کند و باعث می‌شود او کتاب را رها کند و دیگر سراغش را هم نگیرد.

واقعیت امر این است که در سال‌های ابتدایی کتاب خواندن کودکان، آنچه بیشتر از هر چیز اهمیت دارد همین است که کودک علاقه‌مند به کتاب تربیت شود. به شکلی که کتاب خواندن به بخشی از سبک زندگی او تبدیل شود و اگر روز بگذرد و کتابی نخواند احساس کند چیزی کم است و این میسر نمی‌شود مگر با دقت در مؤلفه‌های انتخاب کتاب. مؤلفه‌های محتوایی و مؤلفه‌های فرمی؛ درست چیزهایی که قرار است در همین جا بین همین کلمات هر هفته از آنها بگویم.

البته همین اول آب پاکی را روی دست تان بریزم وبگویم که دانستن این مؤلفه‌ها شما را از مشاوره و پرس‌جو از اهل کتاب کودک بی‌نیاز نمی‌کند و بهتر است حتما پیش از خرید و خواندن کتاب از کسانی که سال هاست کتاب‌های کودک را می‌شناسند کمک بگیرید تا برای مثال بهترین ترجمه را از بین ترجمه‌های موجود به شما معرفی کنند چیزی که عملاً جز از کسی که همه ترجمه‌های موجود را خوانده و بررسی کرده بر نمی‌آید، اما خب این مزده را بدهم که با خواندن و شناختن این مؤلفه‌ها می‌دانید در مواجهه با یک کتاب کودک باید به چه مواردی دقت و چه چیز را بررسی کنید.

اولین مؤلفه‌ای که قید شرح آن را دارم «تناسب با گروه سنی» است. یکی از موضوعات چالش برانگیزی که کتاب کودک را از سایر بخش‌ها متمایز می‌کند همین است که

اگر شما ۱۰ سالی باشد که مشتری کتابفروشی‌های شهر باشید، حتماً متوجه این شده‌اید که بسیاری از کتاب فروشی‌ها، نسبت به گذشته بخش‌های کتاب کودک پرو پیمانی پیدا کرده‌اند و بسیاری از کتاب فروشی‌ها بر فروش کتاب‌های کودک ونوجوان متمرکز شده‌اند. اگر نگاهی به آمار نشر در کشور بیندازید می‌بینید که حوزه کودک و نوجوان گوی سبقت را از همگان ربوده و دومین سهم از نشر کل کشور را دارد. می‌دانستید در سال نزدیک به ۳۰۰ هزار عنوان کتاب کودک منتشر می‌شود؟! بیشترین ترجمه‌ها و تجدید چاپ‌ها هم در کتاب کودک و نوجوان رخ می‌دهد؛ این یعنی اگر شما بخواهید گشتی در کتاب فروشی بزنید و چند کتاب کودک بخريد با دریایی از عناوین و انتشارات نویسندگان روبه‌رو می‌شوید. شاید با خودتان فکر کنید خب کتاب کودک است دیگر که تهش ۲۰ صفحه را ورق می‌زنم و می‌خوانم و می‌خرم. بالاخره هرچه باشد، کتاب است، خوب است بچه بخواند و چیز یاد بگیرد اما حقیقت امر این است که انتخاب کتاب خوب و مناسب برای کودک، کار ساده‌ای نیست؛ این موضوع وقتی اهمیتش دوچندان می‌شود که بدانیم، نمی‌شود روی بی‌خطا بودن هیچ نشر و نویسنده‌ای حساب باز کرد.

حالا بیایید ببینیم انتخاب کتاب نامناسب برای کودک‌مان یعنی چه؟ یعنی اینکه کودک ممکن است از بستر کتاب با مفاهیم و رویه‌های نامناسب مواجه و این رویه‌ها در ذهنش نهادینه یا حتی با مفاهیم مناسب مواجه